

A keresztyén egyházak és a bűnüldöző szervek együttműködésének lehetőségei a családon belüli erőszak elleni küzdelemben

Opportunities for cooperation between Christian churches and law enforcement agencies in the fight against domestic violence

Nagy Sándor István

Dr. PhD, óraadó oktató
Károli Gáspár Református Egyetem,
Szociális és Egészségtudományi Kar
sandoristvan4@gmail.com

Petrus Mihály

kuratóriumi tag, teológus, lelkigondozó
Újfehértói Gyermekéért Alapítvány
magyarparkepito@gmail.com

Absztrakt

Cél: Sokan nem is gondolnak bele abba, hogy a családon belüli erőszak áldozatai nem kizárólagosan fizikai bántalmazást szenvednek el, hanem őket érintően igenis fennáll a lelki bántalmazás, a lelki sérelmek átélése is. Célunk az ilyen jellegű bűncselekmények áldozatainak megsegítése vonatkozásában egy új, segítő jellegű együttműködés és módszer ismertetése.

Módszertan: A bűncselekmények áldozatainak megsegítését legnagyobb részben az egyes közigazgatási és rendvédelmi szervek látták el. Az új módszer alapján abban nem kizárólag állami és bűnüldöző szervek vennének részt, hanem az egyes keresztyén egyházak képviselői, lelkigondozói is.

Megállapítások: Megállapítható, hogy a családon belüli erőszak áldozatainak igenis szükségük van a segítségnyújtásra. Ezt nem kizárólag az állami szervektől kell megkapniuk, szükség van az egyházi lelkigondozás nyújtotta segítő tevékenységre is.

Érték: Tanulmányunkban vázolt koncepciónk egy olyan fejlesztési lehetőséget vetít előre Magyarország Rendőrségét illetően, amelyre már láthatunk példát egyéb rendvédelmi szervek esetében is. Mivel a rendőrségen belül ilyen jellegű koncepció még nem létezik, javaslatunk eredetinek mondható.

Kulcsszavak: családon belüli erőszak, bűnüldöző szerv, keresztyén egyház, küzdelem, lelkigondozás

Abstract

Aim: Many people do not even think that the victims of domestic violence do not only suffer physical abuse, but that they also experience psychological abuse and psychological harm. Our aim is to introduce a new, helpful co-operation and method for assisting victims of this type of crime.

Methodology: Assistance to victims of crime was largely provided by individual administrative and law enforcement agencies. Under the new method, not only state and law enforcement agencies would be involved, but also representatives and pastors of individual Christian churches.

Findings: It can be stated that victims of domestic violence really need help. They need to receive this not only from government agencies, but also from the help of church pastoral care.

Value: The concept outlined in our study projects a development opportunity for the Hungarian Police, which can already be seen in the case of other law enforcement agencies. As such a concept does not yet exist within the police, our proposal is original.

Keywords: domestic violence, law enforcement, Christian church, struggle, pastoral care

Bevezető gondolatok

Amikor a családon belüli erőszak témaköre kerül szóba, a legtöbb személynek kizárólag a fizikai abúzus jut eszébe mint a bántalmazás lehetséges formája. Sokan nem is gondolnak bele abba, hogy a bántalmazás lelki-pszichikai formája a fizikai behatások helyett, illetve azok mellett igenis jelen van a családon belüli erőszak áldozatainak életében.

Jelen tanulmányban bemutatásra kerül, hogy a rendvédelmi szervek, elsődlegesen Magyarország Rendőrsége (a továbbiakban: rendőrség) mit tesznek, illetve mit tehetnek a családon belüli erőszak áldozatául esett személyek megsegítésére. Kitérünk továbbá arra, hogy milyen lehetséges pozitívumai vannak a keresztyén egyházakkal történő hatékonyabb együttműködésnek az áldozatsegítésben, kiemelve annak lelki aspektusait. Tanulmányunkban röviden bemutatásra kerül, mint már működő jó gyakorlat, a Magyar Honvédség, valamint a rendvédelmi szervek és a keresztyén egyházak relációjának jelene is.

Elsődlegesen szükséges, hogy tisztában legyünk azzal, hogy mi is az az áldozatsegítés, illetve maga az áldozatsegítő szolgálat. Az áldozatsegítés célja, hogy a társadalmi szolidaritás és méltányosság elve figyelembevételével az

áldozatok társadalmi, anyagi, erkölcsi sérelmei enyhüljenek ([URL1](#)). Az áldozatsegítő szolgálat abban segít, hogy egy bűncselekménnyel érintett, sértett személy, az áldozat fel tudja dolgozni az őt ért fizikai, lelki és/vagy anyagi sérelmet. A szolgálat célja, hogy az ilyen módon felmerült problémák megoldásához segítséget nyújtson. A szolgálat az adott esetben fennálló kötelezettségekről, jogokról, lehetőségekről nyújt ingyenesen felvilágosítást, érzelmi támogatást, jogi tanácsot. Mindezeken túlmenően hozzásegítheti az áldozatot ügyvédi segítség igénybevételéhez, továbbá az áldozati státuszt is igazolhatja. Amennyiben krízishelyzet áll fenn, úgy akár azonnali pénzügyi segítyt is adhat kérelem alapján, s egyes esetekben (bűncselekményből eredő súlyos sérültek és halál esetén a hozzátartozóknak) kárenyhítést is adhat. Az azonnali pénzügyi segíty maximuma 2022. évben 173 555 forint, míg kárenyhítésként maximum 2 603 325 forint adható ([URL2](#)).

Áldozatvédelem rendőrségi keretei

A rendőrségnek általános feladatain túlmenően áldozatsegítő feladatai is vannak. A rendőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás az egyik főbb jogi szabályozó, amely erre vonatkozóan rendelkezéseket ír elő. Az áldozatsegítést elsődlegesen az úgynevezett áldozatvédelmi referensek látják el, akik az áldozatsegítő feladatok ellátására az Országos Rendőr-főkapitányságon (a továbbiakban: ORFK), illetve a rendőri szerveknél kinevezett vagy megbízott személyek (ORFK utasítás 2. pont). A speciális áldozatsegítő feladatokat az áldozatvédelmi referensekből álló áldozatvédelmi hálózat látja el, amelynek tagjai a célkitűzés szerint szakmai tapasztalatuk és/vagy szakirányú végzettségük birtokában a legalkalmasabbak arra, hogy a legsérülékenyebbnek minősíthető áldozati körrel, így a családon belüli erőszak áldozataival is hatékony munkát végezzenek. A szakmai irányítást, koordinálást az ORFK Bűnügyi Főigazgatóságának speciális alegysége végzi az áldozatvédelmi referensek vonatkozásában. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyes rendőrkapitányságokon működő (egy egységen belül akár több) áldozatvédelmi referens, illetve helyettes áldozatvédelmi referens e szervezeti egységnek tesz jelentést, illetőleg utasítást is innen kaphatnak (ORFK utasítás 3-7. pontok).

Az áldozatvédelmi hálózat általános feladatai közé tartozik, hogy az egyes bűncselekmények sértettjei, így a családon belüli erőszak áldozatai is megkapják a jogaikról és a rendelkezésre álló lehetőségeikről a legszélesebb körű tájékoztatást. Az áldozat rendőri meghallgatását szakszerűen, annak kíméletével kell végrehajtani, figyelemmel az áldozatot ért sérelemre. A mindennapos

szolgálatteljesítés során gyakran előfordul, hogy a rendőrség ilyen munkakört betöltő munkatársai járnak el a nemi erkölcs vagy a fiatalkorúak elleni bűncselekmények esetében. Fentiek okán ezeket a kollégákat folyamatos jelleggel továbbképzésekre, úgynevezett „érzékenyítő tréningekre” küldik, hogy feladataikat a lehető legmegfelelőbb, legempathikusabb módon láthassák el. Itt szükséges megemlíteni az áldozatvédelmi referensek azon feladatát, amely az illetékeségi területükön működő vallási közösségek, kiemelten a történelmi és keresztyén egyházak helyi képviselőivel történő szoros kapcsolattartását irányozza elő. Ugyanez igaz természetesen a különböző partner közigazgatási szervekre és civil szervezetekre, de jelen tanulmány a fókuszpontot a keresztyén egyházakkal történő együttműködésre helyezi.

A bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 11.§-ában foglaltak szerint igazolást kell kiállítani támogatás igénybevételéhez, az áldozat vagy az áldozatsegítő szolgálat kérelme alapján. Ilyen támogatás lehet a 4. § (1) bekezdése alapján például az érdekérvényesítés elősegítése, az azonnali pénzügyi segély, az áldozati státusz dokumentált igazolása, a tanúgondozás vagy a védett szálláshely biztosítása. Az egyes rendőri szervezeti egységek kötelesek arról gondoskodni, hogy az áldozatsegítéssel kapcsolatos tájékoztatók, illetve az áldozatvédelmi referensek, áldozatvédelmi szolgálatok adatai elérhetőek legyenek (ORFK utasítás 8-14. pontok).

A rendőrség áldozatsegítéssel kapcsolatos speciális feladatai között jelenik meg – mint ahogyan az már említésre került – az érintett szolgálati ágakkal, egyéb társszervekkel történő kapcsolattartás, az áldozatvédelemmel, áldozatsegítéssel kapcsolatos oktatásban történő közreműködés, a javaslatok kidolgozása az áldozattá válás elkerülésére vonatkozóan, illetve a lehetséges áldozati kör tájékoztatása és a hozzájuk segítségért forduló áldozatoknak segítség nyújtása, egyéb szervezetek felé történő közvetítés, kapcsolatfelvétel (ORFK utasítás 15. pont). A cél az áldozattá vált személyek minél szélesebb körben történő támogatása, amelyben az egyházi szervezetek is kiemelt segítséget tudnak nyújtani. Álláspontunk szerint a családon belüli erőszak áldozatai tekintetében érthető okokból jellemző jelenség a mindenki más irányába kialakuló bizalomvesztés, hiszen éppen azoktól a személyektől szenvednek el sérelmeket, akik hozzájuk a legközelebb álltak, a szeretteiktől. Vallásos személyek esetében az egyház képes lehet azt a lelki többletet hozzátenni az áldozatsegítés folyamatához, amelyet esetlegesen a világi eljárások során igényelhetnek.

Fentiek okán pozitívumként kiemelendő az a rendőrségi gyakorlat, hogy az áldozatvédelmi referensek a kihallgatásokat, meghallgatásokat külön erre a célra létrehozott irodahelyiségekben hajtják végre, ahol nyugodtan, zavartalan környezetben kerülhet sor a diskurzusra az áldozattal. Ez a körülmény is azt

a kimondott vagy kimondatlan célt szolgálja, hogy napjainkban az áldozatvédelmi referensek lehessenek a rendőrség legmegértőbb, legempathikusabb képviselői az áldozatok felé. Az áldozatvédelmi referens azonban nem kizárólag az irodában végzi munkáját: amennyiben arra szükség van, például azonnali orvosi kezelést igénylő esetekben, akár a kórházban is felkeresi az áldozatot, ahol annak fizikai és lelkiállapota figyelembevételével végzi segítő tevékenységét.

A keresztyén egyházak, valamint a fegyveres testületek és a rendvédelmi szervek viszonya napjainkban

Az áldozatsegítő szolgálatok, áldozatsegítő központok fontos feladata az áldozattá válás megelőzése, az áldozatsegítés, valamint az ismételt áldozattá válás elkerülése. Az állami, civil, karitatív és egyházi szervezetek az áldozatok minél hatékonyabb és professzionálisabb ellátása érdekében együttműködnek. Ennek egyik példaként említhetjük, hogy 2021. évben Nyíregyházán úgy adtak át áldozatsegítő központot, hogy annak létrehozásában – többek között – a Nyíregyházi Katolikus Egyházmegye is nagy részt vállalt ([URL3](#)). Az ilyen jellegű segítő tevékenységnek köszönhetően úgy gondoljuk, hogy az áldozatok támogatása érdekében végrehajtott feladatok is közösen gördülékenyebben végrehajthatók állami és egyházi személyek összefogása által, akár karitatív szervezetek segítségét is igénybe véve. Már csak azért is, mivel nem kevés esetben az is előfordul, hogy egy-egy áldozat a hatóságokat nem meri felkeresni az őt ért sérelem miatt, azonban az egyháztól segítséget kérnek. Az a helyzet sem minősíthető ritkának, hogy az áldozat hite szerinti vallási közösség, illetve annak vezetője előzetesen több információval rendelkezik a bűncselekmények áldozatairól, mint az állami hatóságok.

Az egymással szorosabb kapcsolatot ápoló, egy vallási közösségbe tartozó családok és az egyház képviselői – előfordulhat, hogy amennyiben szakmailag erre felkészítést kapnak – észlelhetnek olyan árulkodó jeleket, amelyek akár a családon belüli erőszak elkövetésére utalhatnak. Itt emelnénk ki ismét a rendőrségi áldozatvédelmi referensek és a helyi egyházak képviselőinek aktív, szoros partneri kapcsolatának jelentőségét.

A történelmi egyházak képviselőivel – a vizsgált témakörben – 2016. évben megtartott konferencián elhangzott, hogy az evangélikus egyház lelkipásztorai gyakran rejtett esetekkel találkozhatnak: *„az áldozatok pedig nem véletlenül keresik fel a lelkészt a rendőrség vagy a hatóságok helyett, hiszen tudják, hogy amit elmondanak a lelkésznek, az titokban marad”* ([URL4](#)). A református lelkipásztorok egyik fontos küldetéséként jelölték meg, hogy a nehéz helyzetben

lévő emberek mellé álljanak, amely megjelenik az áldozatsegítésben. Emellett azonban a református egyház társadalmi missziói akár a szenvedélybetegek, a hajléktalanok, a börtönviseltek számára is segítséget nyújtanak, a református börtönmisszió lelkipásztorai nemcsak a bűncselekmények elkövetőivel, hanem azok családjával, továbbá az elkövetők áldozataival is foglalkoznak, amely személyi kör sajnálatos módon több esetben is átfedést mutathat. Itt speciálisan a családon belüli erőszak elkövetőit és áldozataikat emelhetjük ki, hiszen ebben az esetben az elkövető a bűncselekményt vagy bűncselekményeket saját családtagjaival szemben követi el.

A református börtönlelkészek tevékenységük során tehát olyan eseményeket is szerveznek, ahol az elkövetők és az áldozatok találkozhatnak egymással. Hiszen amennyiben az elkövető szembeesik azzal, hogy mit tett egy másik emberrel, azaz milyen hatással volt a tette az áldozatra, az nagyban segíthet abban, hogy ne váljon visszaesővé, és megértse saját tettét, annak következményeit ([URL4](#)). Mindezek pozitív hozadéka lehet az a jelenség, hogy az elítélt a büntetésének letöltését követően esélyt kaphat arra, hogy családtagjaival – amennyiben erre ésszerű keretek között lehetőség nyílik – érzelmi és emberi viszonyrendszerét, családi kapcsolatait helyrehozhassa, megbocsátást nyerhessen. Ugyanakkor a módszer a családtagok számára is lehetőséget kínál arra, hogy feldolgozzák az elszünetelt sérelmeiket, és akár érzelmi szempontból is visszafogadhatják az ellenük vétő, de őszintén normakövető útra tért családtagjaikat. Természetesen nem csupán a református egyház, hanem a többi történelmi egyház is rendelkezik börtönlelkészi szolgálattal.

Fontos ugyanakkor tisztában lennünk azzal, hogy a börtönlelkészi szolgálat nem egyezik meg a sokak által ismert katonai tábori lelkészi szolgálattal. A Katolikus Tábori Püspökség például rendelkezik önálló alakulattal, tábori lelkésszel Budapesten több helyen, illetve Szentendrén, Debrecenben, Szolnokon, Szentesen, Hódmezővásárhelyen, Kecskeméten, Kaposváron, Székesfehérváron, Várpalotán, Veszprémben, Pápán és Győrben ([URL5](#)). Tábori lelkész Magyarországon jelenleg az a katolikus pap, protestáns lelkész, rabbi, illetve egyéb bevett egyházak felszentelt képviselője lehet, akik a Magyar Honvédségnél (akár oktatási intézményben is) lelkipásztori szolgálatot teljesítenek.

A Honvédelmi Minisztérium Tábori Lelkészi Szolgálat alapításáról szóló 772-52/2012. nytsz. Honvédelmi Miniszter alapító okirata alapján a tábori lelkészi szolgálat a Honvédelmi Minisztérium Tábori Lelkészi Szolgálat szervezeti egységébe tartozik. Ennek keretén belül működik jelenleg a HM Katolikus Tábori Püspökség, a HM Protestáns Tábori Püspökség és a HM Tábori Rabbinátus.

A korábbi szabályozáshoz képest a Tábori Lelkészi Szolgálatban részt vevő egyházak köre nem taxatíván került felsorolásra, hanem a bevett egyházak

fogalmat használja. Ez azonban mégis egyfajta közvetett módon történő taxatív felsorolást rejt magában, azonban azáltal, hogy ez a státusz megszerezhető, deklaratív szinten a korábbi szabályozásnál nyitottabbá vált a szolgálat összetétele. A szolgálat működését tekintve a fentiek az irányadók, azonban ettől elválik a szolgálat végzése, hiszen az egyházi elismerésről és az egyházi jogi személyek jogállásának és működésének sajátos szabályairól szóló 295/2013. (VII. 29.) Korm. rendelet 19. § (5) bekezdése alapján a Magyar Honvédség parancsnokainak, illetve a tábori lelkészi szolgálat tagjainak elő kell segíteniük, hogy a vallási tevékenységet végző szervezetek vallásgyakorlási és lelkigondozási jogosultsága a katonák igényei szerint érvényesüljenek, azaz a nem bevett egyházak is végezhetnek ilyen jellegű feladatellátást (Tihanyi, 2019).

Általánosságban elmondható, hogy a tábori lelkészek a Magyar Honvédség hivatásos vagy szerződéses állományába tartoznak, tevékenységükért illetményt kapnak, rendfokozatot és egyenruhát is viselnek. Ebben tehát különböznek a börtönlelkészekről, akik egyrészt munkájukkal az egyházat, másrészt viszont az államot szolgálják. Teszik mindezt vagy önkéntes jelleggel vagy egyházi, esetlegesen a büntetés-végrehajtási szervezeti egység polgári (nem hivatásos), rendvédelmi igazgatási szolgálati jogviszonyban történő alkalmazásban.

Itt szükséges megemlítenünk, hogy a börtönlelkészi szolgálatról és a börtönmissziós tevékenységről szóló 8/2017. (VI. 13.) IM rendelet többek között rögzíti, hogy a büntetés-végrehajtási szervezeti egységekben minimálisan egy fő állású börtönlelkészi szükséges alkalmazni. Az IM rendelet 3. § (4) bekezdése alapján a börtönlelkészi szolgálat az azt végző bevett egyházak szerint önálló, azonos jogállású szolgálati ágakra tagozódik, amelyek a működésüket az adott bevett egyház belső szabályai szerint, a más vallási közösségek önállóságának tiszteletben tartásával végzik. A különböző felekezethez tartozó börtönlelkészek önállóak és egyenrangúak [IM rendelet 6. § (3) bekezdés].

A fentiek alapján megállapíthatjuk tehát, hogy szorosnak mondható a keresztény egyházak képviselőinek kapcsolata a Magyar Honvédség és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága szervezeteivel. Feltűnhet azonban, hogy a rendőrség szervezetével kapcsolatosan ilyen partneri, szervezetszerű kapcsolatról egyelőre még nem beszélhetünk, habár meglátásunk szerint erre mind a testület tagjainak részéről, mind pedig az áldozatok, kiemelten a családon belüli erőszak áldozatainak oldaláról tekintve erős igény mutatkozna.

A testületi igény létjogosultságára kiváló példa a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen megalakult egyetemi lelkészi szolgálat, amely alulról szerveződött, a fegyveres testületek eljövendő generációjának kezdeményezésére (URL6). Az egyetemi lelkészi szolgálat még a megalakulás kezdeti állapotában van, azonban már elmondható róla, hogy a tisztjelöltek közösségi vallásgyakorlását egy

református lelkész rendőr főhadnagy, egy római katolikus honvéd alezredes táborigazgató és egy evangélikus egyetemi lelkész támogatja. Utóbbi lelkész egy korábban segítséget nyújtó református lelkész tűzoltó törzsőrmestert váltotta segítő szerepében. Ebből az összetételből is arra következtethetünk, hogy a vallásgyakorlás és a hit kiemelt szerephez jut a különböző fegyveres és rendvédelmi szervezetek állományai körében.

Az előzmények ismeretében kijelenthetjük, hogy létező valós igény van egy stabil lábakon álló, integrált testületi lelkészség létrehozására és fenntartására is a rendőrségen belül, hiszen annak létezése kettős célt szolgálna. A Magyar Honvédségnél szolgálatot teljesítő táborigazgatók mintájára a megközelítőleg ötvétezer fős létszámú rendőrség állományának lelkigondozása és lelki vezetése, valamint az áldozatok számára egyfajta különleges bizalmi fórum megteremtése lenne indokolt. Jelen tanulmány legfőbb fókuszusa ezen a speciális bizalmi fórumon és az abban rejlő lehetőségeken áll. A bűncselekmény áldozatairól általánosságban elmondható, hogy a velük történt szörnyűségekről, megrázkódtatásokról nehezen beszélnek, a hatóságot képviselő fegyveres, egyenruhás személy számára pedig még nehezebben nyílnak meg, még abban az esetben is, amennyiben az eljáró rendőr egy naprakész tudással felvértezett áldozatvédelmi referens. Tudomásul kell venni, hogy a magyar társadalomnak egy jelentős része vallásosnak tekinthető, így számukra a világi segítség mellett többlettámogatást nyújthat egy professzionális lelkészi közreműködés. A családon belüli erőszak áldozatai számára pedig, akik többnyire a legkiszolgáltatottabb emberek körébe tartoznak, és akiknek a lelkük legmélye sérült, ez a szenzitív megközelítés, amelyet egy keresztyén lelkigondozó tud biztosítani, felbecsülhetetlen érték lehet.

A keresztyén egyházak tanítása alapján a bűn elleni küzdelem, a bűncselekmények áldozatainak, az elesetteknek a megsegítése a lelkészek egyik kiemelt feladata. Lelkigondozói tevékenységük – meglátásunk szerint – a pszichoterápia és a pszichológia határmezsgyéjén jár, természetesen az adott keresztyén tanítás szerinti spirituális többlettartalommal.

Keresztyén lelkigondozás jellemzői

Miért lehet esetenként hatékonyabb a lelkészi közreműködés a hagyományos értelemben vett áldozatsegítéshez képest, illetve hogyan lehetne annak hasznos komplementer eleme? A keresztyén lelkigondozás túlmutat önmagán az emberen, amikor a megoldást keresi, szemben a világi tanácsadással, amely esetenként a jog szó szerinti betűjénél már nem tud hová tovább mutatni.

A keresztyén lelkigondozás nem világi jogszabályokra, hanem egyenesen a Bibliára épít. A modern lelki tanácsadás többnyire nem ad útmutatást, arra buzdítja a gondozottat, hogy önmagában keresse problémája megoldását. A hívő lelkigondozás Isten igéjének, a Bibliának elveit alkalmazza az emberi problémákra, és előfordulhat a lelkigondozás folyamán olyan helyzet, amikor a legjobb megoldás felolvasni, amit Isten igéje mond a kérdéses dologról. A keresztyén lelkigondozás lényege tehát mély együttérzéssel és őszinte szeretettel elmondani az embereknek, hogy Isten mit vár tőlük (URL7).

A gyermek, szülő-gyermek, a család és a családtagok egymás közötti kapcsolatára a Szentírás is nagyon nagy hangsúlyt fektet. A Biblia is elsősorban a hit szerepét látja az áldozatok segítésében, támogatásában. Miért is van ennek jelentősége? Azért, mert a keresztyén erények gyakorlásában első helyen kell, hogy álljon az irgalom. Ha olvassuk a Szentírásból az evangéliumokat, akkor Jézus Krisztust látjuk a központi helyen, egyes bibliaoktatók álláspontja szerint, ha egyetlen szóval kellene meghatározni, akkor az irgalom kifejezéssel lehetne a legmegfelelőbb helyettesíteni a nevét.

A családon belüli erőszak kérdésköre azért is hangsúlyos a keresztyén egyházak számára, mivel a Biblia tanítása szerint is az első gyilkosság, amelyet az emberiség feljegyzett, Káin és testvére, Ábel közt zajló konfliktusnak lett az eredménye. Ádám és Éva rossz döntése a teremtés fájánál a bűnt zúditotta születendő gyermekei életére (Biblia, Mózes első könyve).

Az első gyilkosság egyben családon belüli erőszak bűne. A kisebb fiú, Ábel hűséges volt Istenhez, és igazságosnak látta azt, ahogyan ő bánt a bűnös emberekkel. Káin lázadásra volt hajlamos, együtt járt az agya az ellenséggel, a sáttánnal, az önfelmagasztalást táplálta a szívében. A hűségüket pedig Isten próba elé állította. Az áldozati rendszer a megöletett bárány, ami előremutatott Jézus majdani áldozatára. Két oltárt építettek, Ábel áldozatát mennyei tűz emésztette, míg vele szemben Káin semmilyen égi elismerést nem kapott, mivel a föld teremtését, a gyümölcsöt tette az oltárra. Ábel a megváltóban hitt, míg Káin a „dous dés” elvét képviselte, azaz „adok, hogy adj”. Istennek akart szívességet tenni, amiért annak elismerését várta. Ezt azonban nem kapta meg, ennek okán Káin haragra gerjedt. Ezután kihívta testvérét a mezőre, majd a nyílt terepen megölte. A bűn nem hajlandó hallgatni a józan észre, a belátásra, és aki tudja magáról, hogy rossz úton jár, gyakran támad másokra, akár legközelebbi hozzátartozóira is, így próbálja meg elhallgattatni lelkiismeretét. Általában azokat bántja, akiknek engedelmes élete feddi az engedetlenségét (Biblia, Mózes első könyve).

A keresztyén egyházak az imént ismertetett biblikus történetből is jól kivehető módon egyik fő missziójuknak tekintik az elesettek, az áldozatok védelmét, lelki vitalitásuk ápolását. A családon belüli erőszak jelensége végigkíséri

az emberiség és egyben a vallási felekezeteik történelmét, ezért, ha lehet ilyet mondani, az ellene történő fellépésre az átlagosnál nagyobb hangsúly kerül részükről. A hit és a vallásos kötődés az egyes áldozatokban sokkal erősebb és személyesebb lehet, mint a különböző állami hivatalokba és az azokat képviselni hivatott tisztviselőkbe vetett bizalom. A keresztyén lelkészek a biblikus tanításokon keresztül hatékony és professzionális lelkigondozói fellépéssel elősegíthetik a nyomozó hatóság áldozatsegítő munkáját, amennyiben erre lehetőségük van.

Köztudomású, hogy a települések életében a világi tisztviselőkön kívül a közösség legmegbecsültebb tagjai közé tartoznak az egyházi lelki vezetők, akik a hívők feltétlen bizalmát élvezik. A rendőrség jelenleg is épít a közösségek lelki vezetőinek együttműködésére a bűnüldözésben, illetve az áldozatsegítésben, azonban az együttműködés ezen formái mindig preventív, vagy utánkövető jelleggel történnek, és eléggé településfüggő, hogy a helyi rendőrkapitányság milyen kapcsolatot tud kiépíteni az illetékességi területéhez tartozó lelkészekkel.

Mindezen felmerülő akadályozó körülmény kiküszöbölésére, a családon belüli erőszak visszaszorítására a már említett, egyfajta speciális, stabil bizalmi fórumként – az arra fogékony áldozatok és a rendőrség állománya részére – indokolt lenne megalapítani a rendőrségen belül, a Magyar Honvédséghez hasonló módon, az önálló lelkészi szolgálati ágat. Ezt olyan formában tartjuk megvalósíthatónak, hogy elsődlegesen megalakulna Magyarország Rendőrsége Rendvédelmi Lelkeszi Szolgálata, amelyen belül az egyes felekezetek megalakíthatnák saját Protestáns Rendvédelmi Püspökségüket, Katolikus Rendvédelmi Püspökségüket és így tovább. Természetesen a szolgálati ág és a püspökségek elnevezése mindenképpen szélesebb szakmai fórumon történő egyeztetést igényel.

A Tábori Püspökségek mellett a fegyveres testületek és rendvédelmi dolgozók lelkipásztori szolgálata ellátásának egy másik lehetséges módja lehetne a személyi plébánia létrehozása, amelyet Szabó Csaba (2016) is rögzített PhD értekezésében. A személyi plébániát a megyéspüspök saját jogkörében hozza létre, azaz az adott egyházmegye a nemzetiségeknek, a népcsoportoknak stb. külön személyi plébániákat hozhat létre, amelyek élén a személyi plébánosok állnak (Szabó, 2016), így ezek a plébániák akár a fegyveres testületeknek is létrehozhatók lennének.

A személyi állomány és az anyagi feltételek tekintetében – koncepciónk szerint – sajátos elegyét képezné a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságánál és a Magyar Honvédségnél alkalmazott hasonló jó gyakorlatnak. A rendőrségen belül a rendvédelmi lelkészi szolgálati ág önálló költségvetés és beosztási állománytábla biztosításával, valamint egyes, már a rendőrség tulajdonában lévő ingatlanok és/vagy helyiségek átvételével megkezdhetné működését. Személyi

állománya tekintetében az egyes felekezetek szervezeti egységeinek élén tábornoki rendfokozati maximummal rendszeresített vezető állna, beosztotti állománya pedig tisztii besorolású hivatásos állományú, illetve rendvédelmi igazgatási jogviszonyban álló lelkészekkel kezdené meg áldozatos munkáját. Szolgálatelljesítési területük regionális felosztásban képzelhető el, biztosítva az ország valamennyi rendőrkapitánysága részére az elérhetőségüket.

Az áldozatvédelmi referensek a rendvédelmi lelkészekkel együttműködve, áldozatsegítő tevékenységük hatékonyságát – álláspontunk szerint – jelentősen meg tudnák növelni, mindemellett a rendőrségről pozitív üzenetet hordoznának a civil társadalom felé is. Kihangsúlyozandó, hogy a különböző egyházaknál szolgáló lelkészek rendkívül alapos, hosszú éveken át tartó, hivatásra felkészítő képzésen, illetve képzéseken kell, hogy részt vegyenek, amelynek során elsajátítják a gyermek- és időskorúakkal, valamint a segítségre szoruló áldozatokkal történő kommunikáció professzionális ismereteit. Tekintettel arra, hogy a családon belüli erőszak áldozatai, ha nem is kizárólagosan, de többségében gyermekek, időskorúak és nők, asszonyok, az egyházi szakemberek élethivatás-szerűen megszerzett elmélyült tudása óriási értéket képviselne.

Összegzés

A Rendvédelmi Lelkeszi Szolgálat megalapítása több szempontból is jelentős szervezetfejlesztési lépés lenne a rendőrséget illetően. A rendvédelmi lelkészek a rendőrség személyi állománya számára is közösségépítő és megtartó erővel, lelkeségük erősítésével szolgálná a testület működését. A bűncselekmények áldozataivá vált állampolgárok esetében egy új, segítő jellegű módszert és eszközt jelentene. Specifikusan a családon belüli erőszak áldozatainak tekintetében pedig – újfajta bizalmi fórumként – nem csupán a büntetőeljárások során, hanem azon kívül is támogathatnák az áldozatokat, ráadásul szakirányú teológiai és pasztorálszichológiai ismereteikkel felvértezve.

A rendvédelmi lelkészek a rendőrségi áldozatvédelmi referensekkel, valamint a rendőrség bűnmegelőzési programjaiban történő részvételükkel a rendvédelmi szervek és az áldozatok közötti reláció eddig ismeretlen dimenziói nyílnának meg.

Felhasznált irodalom

Biblia, Mózes első könyve.

Cseri K. (1999). *Noé Istennel járt*. Pasaréti Református Egyházközség.

- Erdélyi L. (1987). *Az elszemélytelenedett bűn/A bűn álarcai*. H. N. Adventista Egyház.
- Honvédelmi Minisztérium Tábori Lelkészi Szolgálat alapításáról szóló 772-52/2012. nytsz. Honvédelmi Miniszter alapító okirata.
- Szabó Cs. (2016). A katolikus rendőrségi lelkipásztori lehetséges modell válaszai a rendőrök erkölcsi és pszichikai problémáira. In Szabó Cs. (Szerk.), *Studia Doctorandorum Alumne II.* (pp. 332–446). Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Szathmáry S. (2011). *Isten országa közöttetek van*. Pápa.
- Tihanyi M. (2019). *Vallásgyakorlás különleges élethelyzetekben*. Dialóg Campus Kiadó.
- White, E. G. (2012). *Boldog otthon*. Advent Kiadó.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Áldozatsegítés*. <https://www.kormanyhivatal.hu/download/0/b7/54000/1gazs%C3%A1g%C3%BCgyi%20oszt%C3%A1ly.pdf#!DocumentBrowse>
- URL2: *Áldozatsegítő Szolgálat*. <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat>
- URL3: *Áldozatsegítő központ nyílt Nyíregyházán*. <https://www.magyarokurir.hu/hazai/aldozatsegito-kozpont-nyilt-nyiregyhazan-munkaban-nyiregyhazi-egyhamzamegye-is-szerepet-vallal>
- URL4: *Az első szűrő*. <https://www.reformatus.hu/kuldetesunk/hirek/az-elso-szuro/>
- URL5: *Katolikus Tábori Püspökség*. <https://ktp.hu/>
- URL6: *Szerveződik egyetemünk lelkészége*. <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2021/12/17/szervezo-dik-egyetemunk-lelkeszsege>
- URL7: *Ki a jó lelkipogondozó*. <http://www.lelkipogondozas.baptist.hu/index.php?m=16092>

Alkalmazott jogszabályok

2005. évi CXXXV. törvény a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről 2/2013. (I. 31.) ORFK utasítás a rendőrség áldozatsegítő feladatairól 8/2017. (VI. 13.) IM rendelet a börtönlelkészi szolgálatról és a börtönmissziós tevékenységről 295/2013. (VII. 29.) Korm. rendelet az egyházi elismerésről és az egyházi jogi személyek jogállásának és működésének sajátos szabályairól

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

- Nagy S. I. & Petrus M. (2022). A keresztyén egyházak és a bűnüldöző szervek együttműködésének lehetőségei a családon belüli erőszak elleni küzdelemben *Belügyi Szemle*, 70(8), 1641–1652. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.8.4>